Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

შვეიცარიის თანამშრომლობის პროგრამა სამხრეთ კავკასიაში 2026–2029

საგარეო
პოლიტიკის
სტრატეგია
2024–2027

↓

საერთაშორისო
თანამშრომლობის
სტრატეგია
2025–2028

↓

შვეიცარიის
თანამშრომლობის
პროგრამა სამხრეთ
კავკასიაში
2026–2029

პარტნიორობა მშვიდობისა და მდგრადი განვითარებისათვის

30 წელზე მეტია, შვეიცარია ახორციელებს პროექტებს სამხრეთ კავკასიაში. დღევანდელ გრძელვადიან თანამშრომლობას საფუძველი 1988 წელს ჩაეყარა, როდესაც შვეიცარიამ სომხეთში მიწისძვრით დაზარებულ მოსახლეობას ჰუმანიტარული დახმარება გაუწია.

რატომ არის შვეიცარია აქტიური სამხრეთ კავკასიაში? რეგიონი მდებარეობს ევროპისა და აზიის გზაჯვარედინზე. გადაუჭრელი კონფლიქტები, მყიფე დემოკრატია და კლიმატური რისკები პირდაპირ გავლენას ახდენს რეგიონის მშვიდობასა და კეთილდღეობაზე. შვეიცარია პატარა, მაგრამ სანდო პარტნიორია. რეგიონში მშვიდობისა და სტაბილურობის ხელშესაწყობად, ის იყენებს საკუთარ ცოდნასა და გამოცდილებას და თანამშრომლობს მთავრობებთან, სამოქალაქო საზოგადოებასთან და საერთაშორისო პარტნიორებთან.

სამხრეთ კავკასია კონტრასტების რეგიონია. 1991 წელს დამოუკიდებლობის მოპოვების შემდეგ აზერბაიჯანმა, საქართველომ და სომხეთმა მნიშვნელოვან პროგრესს მიაღწიეს ეკონომიკური განვითარების, განათლებისა და ინსტიტუციური გაძლიერების მიმართულებით. ამავდროულად, ომები და შიდა არეულობები, ასევე კვალიფიციური სამუშაო ძალისა და გამოცდილების დეფიციტი, მუდმივ გამოწვევად რჩება. სომხეთი რეგიონში ახალ როლს იძენს და საერთაშორისო პარტნიორობის ქსელს აფართოებს. აზერბაიჯანი ინვესტიციას დებს ინფრასტრუქტურაში და აძლიერებს საკუთარ პოზიციას, როგორც ენერგეტიკული და სატრანსპორტო ჰაბი აზიასა და ევროპას შორის. ნავთობისა და გაზის შემოსავალმა ხელი შეუწყო ეკონომიკის გამყარებასა და რეგიონული კავშირების განვითარებას, თუმცა დივერსიფიკაცია და ინკლუზიურობა კვლავ გამოწვევად რჩება. საქართველომ გაატარა რეფორმები, რის შედეგადაც გაუმჯობესდა საჯარო სერვისები და გაიზარდა ინვესტიციები, ასევე წვდომა გლობალურ ბაზრებზე.

საქართველოში 2024 წლის საპარლამენტო არჩევნებმა და 28 ნოემბერს საქართველოს მთავრობის გადაწყვეტილებამ ევროკავშირთან ინტეგრაციის შეჩერების შესახებ გამოიწვია პროტესტები და დაკავებები, რამაც კიდევ უფრო გააღრმავა პოლარიზაცია როგორც პოლიტიკურ ასპარეზზე, ისე მთლიანად საზოგადოებაში. აფხაზეთისა და სამხრეთ ოსეთის კონფლიქტები კვლავ გადაუჭრელია. მთელ რეგიონში რუსეთის ომმა უკრაინის წინააღმდეგ კიდევ უფრო გაზარდა არასტაბილურობა და უსაფრთხოების რისკები.

პრობლემების მიუხედავად, რეგიონში არსებობს მნიშვნელოვანი შესაძლებლობებიც. სომხეთსა და აზერბაიჯანს შორის მიმდინარე სამშვიდობო პროცესს შეუძლია დაასრულოს მრავალწლიანი დაპირისპირება და ხელი შეუწყოს რეგიონულ სტაბილურობას. უფრო მშვიდობიან გარემოში ადამიანები შეძლებენ ისარგებლონ ანგარიშვალდებული ინსტიტუტებით, ინკლუზიური ეკონომიკური შესაძლებლობებითა და კლიმატის ცვლილების შესამცირებლად განხორციელებული ღონისძიებებით. შვეიცარიისახალითანამშრომლობის პროგრამა 2026–2029 წლებისთვის სწორედ ამ მისწრაფებებს პასუხობს.

შედეგები და მიღებული გამოცდილება 2022–2025 წლებში

შვეიცარია, მთავრობებთან, სამოქალაქო საზოგადოებასთან და კერძო სექტორთან თანამშრომლობით, ხელს უწყობდა ინკლუზიურ ეკონომიკურ ზრდას, დემოკრატიული ინსტიტუტების გაძლიერებას, მშვიდობის განმტკიცებასა და ცხოვრების უკეთესი პირობების შექმნას.

რეგიონულ დონეზე: ანგარიშგების პერიოდში დაახლოებით 2,000 ქალმა გაიარა ტრენინგი და სწავლება, რის შედეგადაც გაუმჯობესდა მათი წვდომა ფინანსურ რესურსებსა და საწარმოო აქტივებზე. ამან ხელი შეუწყო გენდერული თანასწორობის შესახებ ცნობიერების ამაღლებას და ქალების ეკონომიკურ ცხოვრებაში უფრო აქტიურ ჩართულობას. 200-ზე მეტმა კომპანიამ ხელი მოაწერა ქალთა გაძლიერების პრინციპებს და გაუმჯობესა სამუშაო გარემოს პოლიტიკა.

სომხეთი: ადგილობრივი თვითმმართველობის რეფორმების შედეგად 915 სათემო ერთეული გაერთიანდა 71 მუნიციპალიტეტად, რაც 1.6 მილიონი მოქალაქისთვის საჯარო სერვისების ხარისხის გაუმჯობესებას ემსახურება. დაახლ. 300,000 მოქალაქე მონაწილეობს გადაწყვეტილებების მიღების პროცესში, ხოლო ქალთა წარმომადგენლობა ადგილობრივ საკრებულოებში 30%-მდე გაიზარდა.

აზერბაიჯანი: ფინანსური სექტორის რეფორმებმა გააძლიერა ცენტრალური ბანკის ზედამხედველობა და გამჭვირვალობა, რამაც გააუმჯობესა მონეტარული სტაბილურობა და ინვესტორთა ნდობა, ასევე გააფართოვა წვდომა ფინანსებზე არანავთობის სექტორში. ფინტექის (FinTech) სექტორმა ზრდა გააგრძელა.

საქართველო: პროფესიული განათლების რეფორმამ სოფლის მეურნეობის სფეროში დანერგა დუალური სწავლების სისტემა, რომელიც სასწავლებლებსა და ბიზნესებს აკავშირებს. ამ პროგრამით ისარგებლა 35,000-ზე მეტმა ადამიანმა, რომელთაგან 45% ქალია.

ეს მაგალითები ნათლად აჩვენებს, რომ შვეიცარიის მხარდაჭერილ პროექტებს შეუძლია გამოიწვიოს სისტემური რეფორმები, რომლითაც საზოგადოების ფართო სეგმენტი სარგებლობს.

წარსული გამოცდილებიდან მიღებული გაკვეთილები

მდგრადი შედეგები მიიღწევა მაშინ, როცა რეფორმებს ხელმძღვანელობენ და აფინანსებენ **ადგილობრივი ინსტიტუტები**. შვეიცარია უზრუნველყოფს დამატებით ცოდნასა და ინოვაციას.

მნიშვნელოვანი ცვლილებები ადამიანთა ჩართულობით მიიღება. სამოქალაქო საზოგადოებისა და ადგილობრივი აქტორების დახმარებით რეფორმები მოქალაქეთა საჭიროებებს პასუხობს. მათ ასევე ხელი შეუწყვეს ნდობის გაზრდას ხალხსა და ინსტიტუტებს შორის. ამავდროულად, კერძო სექტორთან დიალოგმა წარმოქმნა ზიარი პასუხისმგებლობა და ხელი შეუწყო რეფორმების განხორციელებას.

მომავალი თანამშრომლობა **კონცენტრირდება** სამ პრიორიტეტულ მიმართულებაზე, რაც საშუალებას მისცემს უფრო ღრმა, თანმიმდევრულ და რეგიონულ დონეზე კოორდინირებულ თანამშრომლობას.

შვეიცარიის აღიარებულმა როლმა, როგორც ნეიტრალურმა და სანდო ფასილიტატორმა, შესაძლებლობა მისცა გაეერთიანებინა განსხვავებული მხარეები და ხელი შეეწყო დიალოგისათვის, თუნდაც პოლიტიკურად მგრძნობიარე გარემოში. სწორედ ეს თვისებებია შვეიცარიის თანამშრომლობის აქტუალობის, შედეგიანობისა და მომავლისკენ ორიენტაციის საფუძველი.

შვეიცარიის პროგრამა – პრიორიტეტული სფეროები 2026–2029 წლებისთვის

სამხრეთ კავკასიაში შვეიცარიის თანამშრომლობის 2026-2029 წწ.-ის პროგრამა ეყრდნობა წინა გამოცდილებას და განსაკუთრებულ აქცენტს აკეთებს სამ პრიორიტეტულ მიმართულებაზე.

პროგრამის საერთო მიზანია ხელი შეუწყოს ადამიანის უსაფრთხოებასა და მდგრად მშვიდობას, გააძლიეროს მოქალაქეთა ჩართულობა და დემოკრატიული ინსტიტუტები; გაზარდოს კლიმატისადმი მედეგობა და უზრუნველყოს ბუნებრივი რესურსების გონივრული მართვა; ასევე, ხელი შეუწყოს ინკლუზიური და „მწვანე" ეკონომიკის განვითარების შესაძლებლობების გაძლიერებას.

მშვიდობა, ადამიანის უსაფრთხოება და დემოკრატიული მმართველობა

სამხრეთ კავკასიამ ბოლო ათწლეულებში განიცადა როგორც დემოკრატიული წინსვლა, ისე შემაშფოთებელი უკუსვლაც. ზოგიერთ ქვეყანაში სამოქალაქო სივრცე მცირდება, საზოგადოებები უფრო პოლარიზებული ხდება, ხოლო ნდობა საჯარო ინსტიტუტების მიმართ იკლებს. ბევრი ადამიანი თვლის, რომ ისინი ვერ ერთვებიან მათთვის მნიშვნელოვანი გადაწყვეტილებების მიღების პროცესში. ამიტომ, შვეიცარია ეხმარება მოქალაქეებს მეტად ჩაერთონ საკუთარი აწმყოსა და მომავლის ფორმირებაში. ადგილობრივ დონეზე, შვეიცარია ეხმარება მუნიციპალიტეტებს გახდნენ უფრო გამჭვირვალე, ანგარიშვალდებული და იყვნენ უფრო მჭიდრო კავშირში სამოქალაქო საზოგადოებასა და კერძო სექტორთან. ეს გახდის საჯარო მომსახურებას უფრო ინკლუზიურს და მოქალაქეთა რეალურ საჭიროებებზე მორგებულს. პროგრამა ისახავს მიზნად სამოქალაქო სივრცის დაცვასა და გაძლიერებას, განსაკუთრებით ახალგაზრდებისა და ქალების ხელშეწყობას, რათა მათ დემოკრატიულ პროცესებში აქტიური მონაწილეობა მიიღონ. შვეიცარია, როგორც ნეიტრალური და სანდო პარტნიორი, ხელს უწყობს სახელმწიფო ინსტიტუტებსა და საზოგადოებას შორის დიალოგს, რაც აძლიერებს მდგრად და თანამონაწილეობით მმართველობას. სადაც შესაძლებელია, შვეიცარია ხელს უწყობს მმართველობის სფეროში რეგიონული გამოცდილების გაზიარებას, რათა ქვეყნებმა ისწავლონ ერთმანეთისგან, შეამცირონ დაძაბულობა და ერთმანეთს გაუზიარონ გადაწყვეტილებები.

შვეიცარია კვლავ გააგრძელებს მუშაობას კონფლიქტების ტრანსფორმაციასა და დიალოგის ხელშეწყობაზე. საზოგადოების მედეგობის გაძლიერებისა და ძალადობრივი კონფლიქტებისგან დაუცველობის შემცირების მიზნით, შვეიცარია მხარს უჭერს ეთნიკური და რელიგიური უმცირესობების უკეთ ინტეგრაციას, ჩართულობასა და თანასწორ მონაწილეობას.

კლიმატისადმი მედეგობა და ბუნებრივი რესურსების მართვა

სამხრეთ კავკასიაში იზრდება ბუნებრივი კატასტროფებისა და კლიმატის ცვლილებით გამოწვეული რისკები – მათ შორის წყალდიდობები, გვალვები და მყინვარების დნობა. შვეიცარია ეხმარება საზოგადოებებსა და ინსტიტუტებს ადაპტაციაში და მომავალი საფრთხეებისათვის მზადყოფნაში. აქცენტი კეთდება კლიმატგონივრულ გადაწყვეტილებებზე, რომლებიც ერთდროულად იცავს ეკოსისტემებსა და ადამიანებს, განსაკუთრებით იმ მოწყვლად ჯგუფებს, რომელთა საარსებო წყარო ყველაზე მეტადაა საფრთხის ქვეშ. საფრთხეების რუკების შემუშავებაში, მყინვარების მონიტორინგსა და კატასტროფების რისკის შემცირებაში დაგროვილი გამოც-

დილების საფუძველზე, შვეიცარია უზრუნველყოფს მონაცემებზე, რისკების შეფასებასა და ადრეული გაფრთხილების სისტემებზე წვდომას, რაც ხელისუფლებასა და მოქალაქეებს საშუალებას აძლევს აირიდონ საფრთხეები და ქონდეთ დროული რეაგირება. ეკოლოგიური მიდგომების გამოყენებით, შვეიცარია ხელს უწყობს დეგრადირებული მიწების აღდგენას, წყლის რესურსების დაცვასა და მდგრადი საარსებო საშუალებების შენარჩუნებას. სადაც პოლიტიკურად შესაძლებელი იქნება, განიხილება რეგიონული თანამშრომლობა საერთო რესურსების – მაგ., ტყეების და მდინარის აუზების – მართვაში. ეს კი ხელს უწყობს სტაბილურობას და გრძელვადიან მდგრადობას საზღვრებს მიღმა.

ეკონომიკური გაძლიერება და მდგრადი ზრდა

მიუხედავად ბოლო წლების ეკონომიკური ზრდისა, სამხრეთ კავკასიის მრავალ რეგიონში კვლავ მაღალია უმუშევრობა, შეზღუდულია ფინანსურ რესურსებზე წვდომა, არათანაბარია შესაძლებლობები, განსაკუთრებით ქალებისა და ახალგაზრდებისთვის, ასევე სოფლის რაიონებში. შვეიცარია განაგრძობს უფრო მწვანე და სამართლიანი ეკონომიკური შესაძლებლობების მხარდაჭერას, განსაკუთრებით ახალგაზრდებისთვის, ქალებისთვის, იძულებით გადაადგილებული პირთათვის, ლტოლვილებისა და დაბრუნებული მიგრანტებისთვის. პროგრამა ხელს უწყობს ბაზრის მოთხოვნებზე მორგებული პროფესიული უნარების განვითარებას, მცირე და საშუალო ბიზნესებისთვის ფინანსებსა და ინოვაციებზე წვდომის უზრუნველყოფას და წვლილი შეაქვს მაკროეკონომიკურ სტაბილურობაში. განსაკუთრებული ყურადღება დაეთმობა მწვანე სამუშაო ადგილების შექმნასა და ტექნოლოგიების გამოყენებას, რაც სამუშაო ძალას უკეთ მოამზადებს ბაზრის საჭიროებებისთვის. შვეიცარია ხელს უწყობს გრძელვადიან დასაქმებასა და ინოვაციას კერძო სექტორის მოთხოვნების შესაბამისი გადამზადების უზრუნველყოფით და მეწარმეობის ხელშეწყობით. მიუხედავად იმისა, რომ ეკონომიკურ განვითარებას სულ უფრო მეტად ადგილობრივი ინსტიტუტები უდგანან სათავეში, შვეიცარიის მიზნობრივი მხარდაჭერა კვლავ მნიშვნელოვანია ინკლუზიურობისა და მდგრადობის უზრუნველსაყოფად.

საერთო თემები

სამხრეთ კავკასიისთვის შვეიცარიის თანამშრომლობის პროგრამა 2026-2029 წლების განმავლობაში სისტემატურად აერთიანებს მმართველობას, გენდერულ თანასწორობას, სოციალურ ინკლუზიასა და ციფრულ ტრანსფორმაციას ყველა მიმართულებაში.

კლიმატისადმი მდგრადობა ერთდროულად წარმოადგენს როგორც დამოუკიდებელ პრიორიტეტულ მიმართულებას, ასევე გადაკვეთით საკითხს - ის განსაზღვრავს, როგორ მართავენ ინსტიტუტები ბუნებრივ რესურსებს, როგორ ადაპტირდებიან ბიზნესები გარემოს ცვლილებებთან და როგორ აძლიერებენ საზოგადოებები თავიანთ საარსებო შესაძლებლობებს კლიმატის რისკების პირობებში.

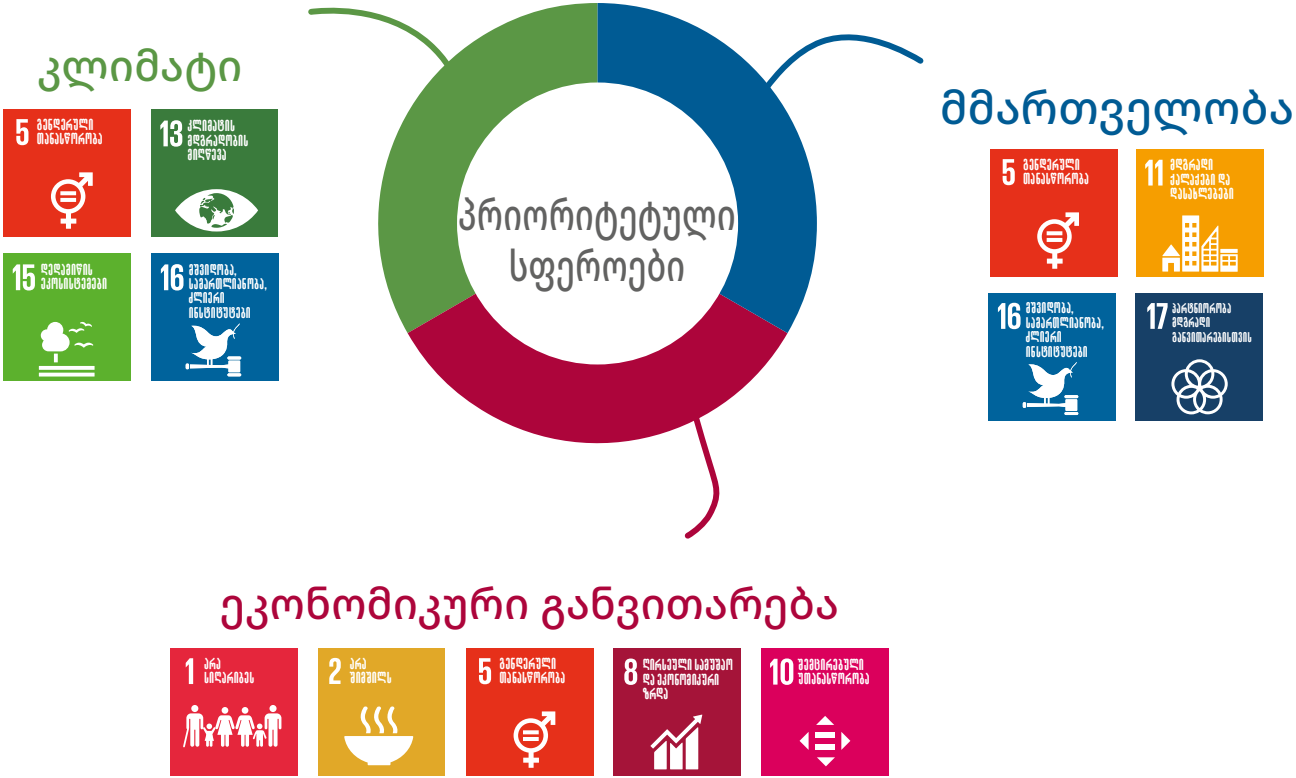
კლიმატი
5 გენდერული თანასწორობა
13 კლიმატის მოქმედების მიღწევა
15 ფერდობების ეკოსისტემები
16 მშვიდობა, სამართლიანობა, ძლიერი ინსტიტუტები
პრიორიტეტული სფეროები
მმართველობა
5 გენდერული თანასწორობა
11 მდგრადი ქალაქები და დასახლებები
16 მშვიდობა, სამართლიანობა, ძლიერი ინსტიტუტები
17 პარტნიორობა მდგრადი განვითარებისთვის
ეკონომიკური განვითარება
1 არა სიღარიბეს
2 არა შიმშილს
5 გენდერული თანასწორობა
8 ღირსეული სამუშაო და ეკონომიკური ზრდა
10 შემცირებული უთანასწორობა

მიდგომები და პარტნიორები

შვეიცარია რეგიონში ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი დონორია და ერთადერთი, რომელიც რეგიონულ პროგრამებს ახორციელებს. ეს მას საშუალებას აძლევს, ერთობლივად უპასუხოს საერთო გამოწვევებს და ხელი შეუწყოს ქვეყნებს შორის თანამშრომლობას, ამავე დროს კი თითოეული ქვეყნის საჭიროებებზე მორგებული მხარდაჭერა უზრუნველყოს.

შვეიცარიის მიდგომა გულისხმობს ექსპერტების ჩართულობას, ცოდნის გაზიარებას, პოლიტიკური დიალოგის ხელშეწყობასა და ფინანსურ მხარდაჭერას. პროგრამას ერთობლივად ახორციელებენ შვეიცარიის განვითარებისა და თანამშრომლობის სააგენტო (SDC), მშვიდობისა და ადამიანის უფლებების დეპარტამენტი (PHRD) და ეკონომიკურ საქმეთა სახელმწიფო სამდივნო (SECO). მჭიდრო თანამშრომლობა გაგრძელდება ფედერალურ გარემოს დაცვის ოფისთან და მიგრაციის სახელმწიფო სამდივნოსთან. შვეიცარიასა და საქართველოს შორის მიგრაციის სფეროში პარტნიორობის ფარგლებში გაგრძელდება დიალოგი და მიგრაციის მართვის გაძლიერების მიზნით თანამშრომლობა.

შვეიცარია თანამშრომლობს სხვადასხვა დონორებთან და ორგანიზაციებთან ისეთ სფეროებში, როგორიცაა მაგ., კლიმატის რისკების მართვა, პროფესიული განათლება, ფინანსური სტაბილურობა და ადგილობრივი მმართველობა. საერთაშორისო საფინანსო ინსტიტუტებთან და გაეროსთან პარტნიორობა ზრდის შვეიცარიის ჩართულობის ეფექტიანობას. შვეიცარია წარმოადგენს აზერბაიჯანს ბრეტონ-ვუდსის ინსტიტუტებსა და გლობალურ გარემოსდაცვით ფონდში. ეს შვეიცარიას საშუალებას აძლევს, გლობალური პოლიტიკის ფორმირებაში მნიშვნელოვანი წვლილი შეიტანოს და რეგიონში „ხიდის“ ფუნქცია შეასრულოს.

განსაკუთრებული ყურადღება ეთმობა ადგილობრივი პარტნიორების გაძლიერებას. შვეიცარია მხარს უჭერს ადგილობრივ ინიციატივებს, მუნიციპალიტეტებსა და სათემო ორგანიზაციებს, რითაც უზრუნველყოფს რეფორმების ინკლუზიურობას. სამოქალაქო საზოგადოება, ახალგაზრდები და ქალები უფრო აქტიურად ჩაერთვებიან საზოგადოებრივ გადაწყვეტილებებში. კერძო სექტორთან თანამშრომლობა კი ხელს უწყობს ერთობლივი ინიციატივების განვითარებას.

შვეიცარიის თანამშრლომლობის პროგრამა სამხრეთ კავკასიაში

საორიენტაციო ბიუჯეტი
PHRD, SDC, SECO: 60 მილიონი შვეიცარიული ფრანკი, 2026-2029 წწ.

პრიორიტეტული სფეროები
მშვიდობა, ადამიანის უსაფრთხოება და დემოკრატიული მმართველობა

კლიმატისადმი მედეგობა და ბუნებრივი რესურსების მართვა

ეკონომიკური გაძლიერება და მდგრადი ზრდა

რუსეთის ფედერაცია
აფხაზეთი
სამხრეთ ოსეთი/
ცხინვალის რეგიონი
შავი ზღვა
კასპიის ზღვა
საქართველო
თბილისი
სომხეთი
თურქეთი
აზერბაიჯანი
ბაქო
ერევანი
ირანი
რუკის ლეგენდა
SDC-ს პრიორიტეტული ქვეყნები 2025-2028
დედაქალაქი
საელჩო საერთაშორისო თანამშრომლობის ოფისით
PHRD (2025 წლის ნოემბრის მონაცემებით)
SECO-ს დამატებითი ზომები

გამომცემლობის მონაცემები

გამოქვეყნებულია შემდეგი დეპარტამენტების მიერ:
საგარეო საქმეთა ფედერალური დეპარტამენტი FDFA
შვეიცარიის განვითარებისა და თანამშრომლობის სააგენტო SDC
კავკასიის, ცენტრალური და აღმოსავლეთ აზიის განყოფილება
აიხენვეგი 5, 3003 ბერნი - ცოლიკოფენი
deza.ccea@eda.admin.ch
www.deza.admin.ch

მშვიდობისა და ადამიანის უფლებების დეპარტამენტი PHRD
მშვიდობა - ევროპის, აზიისა და ლათინური ამერიკის დეპარტამენტი
ეფინგერშტრასე 27, 3003 ბერნი
sts.afm@eda.admin.ch
www.eda.admin.ch

ეკონომიკურ ურთიერთობათა, განათლებისა და კვლევის ფედერალური დეპარტამენტი
ეკონომიკურ საქმეთა სახელმწიფო სამდივნო SECO
ეკონომიკური თანამშრომლობა და განვითარება
ჰოლციკოფენვეგი 36, 3003 ბერნი
info.cooperation@seco.admin.ch
www.seco-cooperation.admin.ch

დიზაინერი:
Mark Manion, Commusication Arts

ფოტო:
SDC

ბერნი, 2025

© FDFA/SDC